

Uprawnienia rodzicielskie po nowelizacji kodeksu pracy

Uprawnienia rodzicielskie po nowelizacji kodeksu pracy

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

Warszawa 2015

Tekst pochodzi z Serwisu Prawa Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

Stan prawny na 2 stycznia 2016 r.

Wydawca

Magdalena Stojek-Siwińska

Redakcja merytoryczna

Izabela Baranowska

Redaktor prowadzący

Agnieszka Dymkowska

Łamanie

Violet Design

Projekt okładki i stron tytułowych

Studio Kozak

Ilustracja na okładce

@iStockphoto.com/artvea

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawolubni

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by

Wolters Kluwer SA, 2015

ISBN: 978-83-264-9683-7

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 19

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	9
---------------------	---

CZEŚĆ I

KOMENTARZE PRAKTYCZNE	11
-----------------------------	----

Rozdział 1

Prawo do urlopu macierzyńskiego i zasiłku macierzyńskiego dla pracownika-ojca wychowującego dziecko

– zmiany obowiązujące od 14 sierpnia 2015 r.	13
--	-----------

1. Ojciec zyska prawo do urlopu macierzyńskiego, gdy matka porzuci dziecko, gdy jest niezdolna do samodzielnej egzystencji lub w przypadku jej śmierci. 13
2. Za czas urlopu ojciec otrzyma zasiłek macierzyński. 17
3. Obowiązwanie. 18
4. Podstawa prawna 18

Rozdział 2

Nowe zasady ustalania zasiłku macierzyńskiego

dla przedsiębiorców	19
----------------------------------	-----------

1. Obecny stan prawny. 19
2. Nowe zasady ustalania zasiłku macierzyńskiego dla przedsiębiorców. 21
3. Przepisy przejściowe 24
 - 3.1. Przepisy przejściowe określone w u.z.s.p. przy założeniu, że ustawa z dnia 25 września 2015 r. nie wejdzie w życie 26
 - 3.2. Przepisy przejściowe przy założeniu, że ustawa z dnia 25 września 2015 r. wejdzie w życie 27
4. Etap legislacyjny. 28
5. Podstawa prawna 28

Rozdział 3

Zwiększenie uprawnień rodzicielskich pracowników

– zmiany od 2 stycznia 2016 r.	29
1. Wprowadzenie	29
2. Zakres zmian związanych z zakazem dyskryminacji w związku z obowiązkami rodzinnymi	30
3. Praca w niepełnym wymiarze czasu pracy	30
4. Powiększenie katalogu podstawowych obowiązków pracownika	31
5. Wprowadzenie elastycznych rozwiązań w zakresie systemów czasu pracy	31
6. Zwiększenie uprawnień rodzicielskich pracowników	32
7. Wydłużenie okresu na złożenie wniosku o udzielenie urlopu rodzicielskiego	33
8. Zmiany w systemie urlopów związanych z rodzicielstwem	34
9. Etap legislacyjny	36

Rozdział 4

Zmiany w urlopach dla rodziców oraz inne zmiany w uprawnieniach rodzicielskich obowiązujące od 2 stycznia 2016 r.

1. Zmiany w urlopach macierzyńskich	37
1.1. Gdy matka zrezygnuje, urlop macierzyński wykorzysta ojciec na działalności lub zleceniobiorca	37
1.2. Gdy z urlopu macierzyńskiego zrezygnuje matka niebędąca pracownicą	38
1.3. Urlop macierzyński nie tylko dla matki lub ojca dziecka	39
1.4. Przerwanie urlopu macierzyńskiego na skutek hospitalizacji matki	41
1.5. Urlop macierzyński wykorzysta ojciec, również gdy matka nie miała do niego prawa	42
1.6. Urlop macierzyński w razie porzucenia dziecka przez matkę	43
2. Zmiany w urlopie rodzicielskim	44
3. Łączenie urlopu rodzicielskiego z pracą	46
4. Zmiany w urlopie ojcowskim	48
5. Zmiany w urlopie wychowawczym	49
6. Zmiany dni wolnych na opiekę nad dzieckiem	50
7. Dokumentacja	51
8. Uprawnienia rodzicielskie – porównanie zmian	51

Rozdział 5	
Wykazywanie w świadectwie pracy informacji o wykorzystanym urlopie ojcowskim	54
Rozdział 6	
Dwa dni zwolnienia na opiekę nad dzieckiem	57
CZĘŚĆ II	
ODPOWIEDZI NA PYTANIA	61
CZĘŚĆ III	
AKTY PRAWNE	77
Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy	79
Uzasadnienie zmian zawartych w projekcie ustawy.	
Druk sejmowy 3288	267

WYKAZ SKRÓTÓW

- k.p. – ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 1502)
- u.z.k.p. – ustawa z dnia 24 lipca 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1268)
- u.e.r. – ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 748)
- u.ś.p.u.s. – ustawa z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 159)
- u.s.u.s. – ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 121)
- u.z.ś.p. – ustawa z dnia 15 maja 2015 r. o zmianie ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1066)
- r.s.t.ś.p. – rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 15 maja 1996 r. w sprawie szczegółowej treści świadectwa pracy oraz sposobu i trybu jego wydawania i prostowania (Dz. U. Nr 60, poz. 282 z późn. zm.)

———— Część I ————

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

Barbara Tomaszewska

————— **Rozdział 1** —————

**PRAWO DO URLOPU MACIERZYŃSKIEGO
I ZASIŁKU MACIERZYŃSKIEGO
DLA PRACOWNIKA-OJCA WYCHOWUJĄCEGO
DZIECKO – ZMIANY OBOWIĄZUJĄCE
OD 14 SIERPNI 2015 R.**

Od 14 sierpnia 2015 r. ojciec wychowujący dziecko częściej niż przed tą datą może uzyskać prawo do urlopu macierzyńskiego i zasiłku macierzyńskiego. W tym dniu weszła w życie ustawa z dnia 15 maja 2015 r. o zmianie ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa oraz niektórych innych ustaw, która wprowadziła znaczące zmiany w tym zakresie.

**1. Ojciec zyska prawo do urlopu
macierzyńskiego, gdy matka porzuci dziecko,
gdy jest niezdolna do samodzielnej egzystencji
lub w przypadku jej śmierci**

Na podstawie dotychczas obowiązujących przepisów kodeksu pracy pozostający w stosunku pracy ojcowie wychowujący dziecko mogli skorzystać z urlopu macierzyńskiego, dodatkowego urlopu macierzyńskiego i urlopu rodzicielskiego dopiero po wykorzystaniu przez zatrudnioną mamę po porodzie co najmniej 14 tygodni urlopu macierzyńskiego.

Nabycie prawa do urlopu macierzyńskiego przed tym okresem jest możliwe tylko w szczególnych, określonych w przepisach sytuacjach:

- po wykorzystaniu przez pracownicę po porodzie urlopu macierzyńskiego w wymiarze 8 tygodni, gdy wymaga ona opieki szpitalnej ze względu na stan zdrowia uniemożliwiający jej sprawowanie osobistej opieki nad dzieckiem,
- od dnia zgonu pracownicy w czasie urlopu macierzyńskiego.

Wprowadzane w przepisach art. 180 k.p. zmiany umożliwiają skorzystanie zatrudnionym ojcom wychowującym dziecko z części urlopu macierzyńskiego i rodzicielskiego także w przypadku:

- porzucenia przez pracownicę dziecka w czasie korzystania z urlopu macierzyńskiego,
- gdy pracownica legitymuje się orzeczeniem o niezdolności do samodzielnej egzystencji i stan jej zdrowia uniemożliwia sprawowanie osobistej opieki nad dzieckiem.

Pracownica niepełnosprawna, której stan zdrowia uniemożliwia sprawowanie osobistej opieki nad dzieckiem, będzie miała prawo zrezygnować z urlopu po wykorzystaniu po porodzie co najmniej 8 tygodni urlopu macierzyńskiego. Po tym okresie zatrudnionemu na podstawie umowy o pracę ojcu wychowującemu dziecko, na jego wniosek może być udzielona niewykorzystana przez matkę dziecka część urlopu macierzyńskiego.

Przykład

Matka nowonarodzonego dziecka po wykorzystaniu 5 tygodni urlopu macierzyńskiego umiera. Zatrudniony na podstawie umowy o pracę ojciec dziecka może ubiegać się o pozostałą do wykorzystania część urlopu macierzyńskiego (15 tygodni), a także o dodatkowy urlop macierzyński i urlop rodzicielski.

Przykład

Matka dziecka po wykorzystaniu 2 tygodni urlopu macierzyńskiego rezygnuje z pracy, wyjeżdża za granicę i przestaje opiekować się dzieckiem (porzuca dziecko). Ojciec dziecka może złożyć u swojego pracodawcy wniosek o wykorzystanie pozostałej części urlopu macierzyńskiego (18 tygodni), a także wniosek o dodatkowy urlop macierzyński i urlop rodzicielski. Prawo do urlopu uzyska pracownik wychowujący dziecko, co oznacza, że warunkiem skorzystania z urlopu macierzyńskiego przez ojca dziecka jest sprawowanie opieki nad dzieckiem. Oddanie dziecka do domu dziecka lub do adopcji spowoduje, że ojciec dziecka nie nabędzie prawa do urlopu macierzyńskiego.

Przykład

Pracownica, matka dziecka jeszcze przed urodzeniem dziecka uległa wypadkowi i uzyskała orzeczenie o niezdolności do samodzielnej egzystencji. Oceny niezdolności do pracy, jej stopnia oraz ustalenia dokonuje w formie orzeczenia lekarz orzecznik Zakładu

Ubezpieczeń Społecznych. Jak wynika z przepisu art. 13 ust. 5 u.e.r., niezdolność do samodzielnej egzystencji orzeka się w przypadku stwierdzenia naruszenia sprawności organizmu w stopniu powodującym konieczność stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innej osoby w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych.

Zmiany wprowadzane w przepisach ustawy o świadczeniach pieniężnych w razie choroby i macierzyństwa powodują, że ubezpieczony ojciec dziecka nabywa prawo do zasiłku opiekuńczego w wymiarze 8 tygodni w przypadku, gdy zatrudniona mama dziecka jest niezdolna do samodzielnej egzystencji. Zasiłek opiekuńczy przysługujący w tym przypadku przysługuje dodatkowo, niezależnie od zasiłku określonego w art. 32 u.s.p.u.s. (art. 32a ust. 1 u.s.p.u.s.). Po wykorzystaniu po porodzie co najmniej 8 tygodni urlopu macierzyńskiego matka dziecka rezygnuje z dalszej części urlopu macierzyńskiego. Zatrudniony na podstawie umowy o pracę ojciec, który zamierza sprawować opiekę nad nowonarodzonym dzieckiem, może złożyć swojemu pracodawcy wniosek o wykorzystanie pozostałej części urlopu macierzyńskiego (12 tygodni), a bezpośrednio po nim dodatkowego urlopu macierzyńskiego, a następnie urlopu rodzicielskiego.

Nowe przepisy umożliwią skorzystanie z urlopu macierzyńskiego, dodatkowego urlopu macierzyńskiego i urlopu rodzicielskiego zatrudnionym na podstawie umowy o pracę ojcom wychowującym dziecko także w przypadku, gdy matka dziecka nie jest zatrudniona, a nawet, gdy nie ma innego tytułu do ubezpieczeń.

Uwaga!

Na podstawie zmienionych przepisów prawo do urlopu macierzyńskiego, dodatkowego urlopu macierzyńskiego i urlopu rodzicielskiego będzie przysługiwało pracownikowi-ojcu wychowującemu dziecko także w przypadku:

- zgonu matki dziecka, która nie jest pracownicą,
- porzucenia dziecka przez matkę, która nie jest pracownicą,
- legitymowania się przez matkę dziecka niebędącą pracownicą orzeczeniem o niezdolności do samodzielnej egzystencji, w przypadku gdy stan jej zdrowia uniemożliwia jej sprawowanie osobistej opieki nad dzieckiem.

W przypadku gdy niepełnosprawna matka, której stan zdrowia uniemożliwia sprawowanie osobistej opieki nad nowonarodzonym dzieckiem, nie jest zatrudniona, pracujący na etacie ojciec dziecka będzie mógł skorzystać z całego urlopu macierzyńskiego, dodatkowego urlopu macierzyńskiego i urlopu rodzicielskiego.

Przykład

Matka dziecka, która nie jest nigdzie zatrudniona, a więc nie korzysta z urlopu macierzyńskiego w 10 tygodniu życia dziecka umiera lub porzuca dziecko. Zatrudniony na podstawie umowy o pracę ojciec dziecka może ubiegać się o część urlopu macierzyńskiego (10 tygodni), dodatkowy urlop macierzyński i urlop rodzicielski na warunkach i w okresie, w którym z tych urlopów mogłaby skorzystać matka dziecka będąca pracownicą.

Publikacje z serii Poradniki Kadrowe zostały przygotowane z myślą o praktykach i przeznaczone są dla pracowników działów kadr, HR oraz osób zajmujących się zawodowo prawem pracy. Tematyka każdej książki została starannie dobrana z uwagi na jej aktualność i użyteczność w codziennej pracy.

W styczniu 2016 r. – wejdą w życie kolejne istotne zmiany przepisów kodeksu pracy, które dotyczą uprawnień rodzicielskich. Celem ich wprowadzenia jest ułatwienie pracownikom godzenia życia zawodowego z realizacją obowiązków rodzicielskich. Spowodują również uproszczenie i uporządkowanie przepisów związanych z urlopami rodzicielskimi.

W poradniku w sposób przystępny i kompleksowy omówione zostały wszystkie przedmiotowe zmiany, w tym związane z systemem funkcjonowania urlopów rodzicielskich, a mianowicie rezygnacja z dodatkowego urlopu macierzyńskiego i włączenie go do wymiaru urlopu rodzicielskiego. Nowe przepisy wprowadzają możliwość wydłużenia terminu, w którym można skorzystać z urlopu rodzicielskiego. Kolejnym nowym rozwiązaniem wprowadzonym przez nowelizację, a przedstawionym w publikacji, jest wydłużenie wymiaru urlopu rodzicielskiego w sytuacji łączenia urlopu z pracą u pracodawcy, który tego urlopu udzielił, a także wprowadzenie możliwości wykorzystania urlopu rodzicielskiego w częściach nienastępujących bezpośrednio po sobie.

Autorzy przedstawiają ponadto inne zmiany, które wejdą w życie 2 stycznia 2016 r., a dotyczą m.in.:

- wydłużenia okresu na wykorzystanie urlopu ojcowskiego i urlopu wychowawczego,
- zwiększenia stabilizacji zatrudnienia pracowników rodziców,
- ułatwienia możliwości dzielenia się uprawnieniami między pracującymi rodzicami.

W publikacji przybliżono również nowe zasady udzielania urlopów związanych z rodzicielstwem, w tym urlopów ojcowskich, urlopów wychowawczych, urlopów na warunkach urlopu macierzyńskiego, a także nowe zasady ustalania wysokości zasiłku macierzyńskiego dla przedsiębiorców.

Dla zobrazowania omawianej materii zmiany przepisów w tym zakresie ujęto w formie tabelarycznej i porównano ze stanem sprzed nowelizacji.

Czytelnicy znajdą tu pełny tekst kodeksu pracy w podwójnym brzmieniu przepisów – ze stanem prawnym obowiązującym do 1 stycznia 2016 r. i od 2 stycznia 2016 r.

cena 69 zł (w tym 5% VAT)

Zamówienia:

infolinia 801 04 45 45, fax 22 535 80 01
zamowienia.książki@wolterskluwer.pl
www.wolterskluwer.pl
księgarnia internetowa www.profinfo.pl

ISBN 978-83-264-9683-7

